

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

S P R E N D I M A S

2024 m. gegužės 21 d. Nr. 21RE- (AG-297/06-2024)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš narių Edvardo Juciaus, Ingos Lipnickienės (Komisijos posėdžio pirmininkė) ir Ingos Morkvėnienės (pranešėja),

sekretoriaujant Ramūnei Misevičiūtei,

dalyvaujant pareiškėjos (duomenys neskelbtini) atstovei advokato padėjėjai (duomenys neskelbtini),

viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka vaizdo konferencijos būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos (duomenys neskelbtini) patikslintą skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, trečiajam suinteresuotam asmeniui Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus III teritoriniam skyriui dėl Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėja (duomenys neskelbtini) Komisijos prašo panaikinti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Agentūra) Sprendimų kontrolės skyriaus (toliau – ir skyrius) 2024-02-07 sprendimą Nr. SS-523 „Dėl (duomenys neskelbtini) darbingumo lygio“ (toliau – Sprendimas) ir įpareigoti Agentūros skyrių pakartotinai išnagrinėti pareiškėjos 2024-01-04 skundą „Dėl tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“ ir priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį administracinį sprendimą. Paaiškino, kad nesutinka su Sprendimu palikti galioti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (įstaigos pavadinimas iki 2023-12-31) (toliau – Tarnyba) Vilniaus III teritorinio skyriaus (toliau – teritorinis skyrius) 2023-12-18 priimtą sprendimą Nr. STS-7212 „Dėl darbingumo lygio“ (toliau – 2023-12-18 sprendimas), kuriuo

pareiškėjai nustatytas 50 proc. darbingumo lygis nuo 2023-11-20 iki 2047-02-23, iki senatvės pensijos amžiaus. Sprendimas priimtas neatlikus pakartotinio asmens darbingumo lygio vertinimo, tik formaliai ir šališkai atkartojant Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendime nurodytą atliktą asmens darbingumo lygio vertinimą, netinkamai taikant Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-21 įsakymu Nr. A1-78/V-179 „Dėl Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – ir 2005-03-21 įsakymas) patvirtintą Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašą (iki 2023-12-31 galiojanti redakcija) (toliau – Kriterijų aprašas), be motyvų deklaratyviai konstatuojant, kad Tarnybos teritorinis skyrius tinkamai įvertino asmeniui diagnozuotus organizmo funkcinis sutrikimus ir 2023-12-18 priėmė pagrįstą sprendimą. Atsakovė pažeidė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023-10-03 įsakymu Nr. A1-640/V-1048 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-21 įsakymo Nr. A1-78/V-179 „Dėl Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – 2023-10-03 įsakymas) patvirtinto Dalyvumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo (*Komisijos pastaba – 2023-10-03 įsakymu, kuris įsigaliojo nuo 2024-01-01, pakeistas 2005-03-21 įsakymas, jį išdėstant nauja redakcija: „Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl Dalyvumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašo nauja redakcija)*) 59 ir 63 punktuose nustatytą asmens pakartotinio dalyvumo lygio vertinimui atlikti ir sprendimui dėl asmens dalyvumo lygio nustatymo priimti 20 darbo dienų terminą ir jo pratęsimo tvarką.

Pareiškėjos 2024-01-04 skundas dėl 2023-12-18 sprendimo, siųstas registruota pašto siunta, Agentūroje buvo užregistruotas 2024-01-10 (reg. Nr. GK-97). Sprendime nurodyta data yra 2024-02-07, tačiau pareiškėja nesulaukusi Sprendimo, susisiekė su Agentūra, kuri paaiškino, kad nespėjo laiku parengti Sprendimo ir, kad jis bus atsiųstas vėliau. Sprendimas pareiškėjai buvo įteiktas tik 2024-02-28. Apie pakartotinio dalyvumo lygio vertinimo termino pratęsimą ne ilgiau kaip 10 darbo dienų, pareiškėjai raštu per 3 darbo dienas nepranešė (Tvarkos aprašo naujos redakcijos 63 punktas).

Pareiškėja nesutinka su Sprendimo teiginiu, jog jos darbingumo lygis buvo vertinamas 2023-11-20 – 2023-12-18 Tarnybos teritoriniame skyriuje, kur buvo nustatytas 70 proc. darbingumo lygis, nes Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimo pagrindu pareiškėjai buvo nustatytas 50 proc. darbingumas. Pareiškėjai niekada nebuvo nustatytas 70 proc.

darbingumo lygis. Agentūros teiginiai neatitinka Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimo turinio ir prieštarauja kitoms faktinėms aplinkybėms.

Pareiškėja į Agentūrą su skundu dėl 2023-12-18 sprendimo kreipėsi įsigaliojus Tvarkos aprašo naujai redakcijai ir ja vadovaudamasi Agentūra turėjo atlikti pakartotinį pareiškėjos darbingumo lygio vertinimą, tačiau, atliekant pakartotinį medicininių kriterijų vertinimą ir pakartotinį asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti vertinimą, Agentūra vadovavosi iki 2023-12-31 galiojusio Kriterijų aprašo redakcija, t. y. pakartotinį darbingumo lygio vertinimą atliko remiantis byloje ir Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje (toliau – ESPBI IS) esančių medicininių dokumentų duomenimis, tačiau juos vertino vadovaujantis netinkamos redakcijos Kriterijų aprašu ir neatkreipiant dėmesio, kad 2023 m. pareiškėjai nustatyta diagnozė pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – TLK-10-AM) kodus iš anksčiau buvusios (duomenys neskelbtini) pakeista į sunkesnę diagnozę (duomenys neskelbtini). Pareiškėjos vertinimu, tai patvirtina, kad jos sveikatos būklė pablogėjo. Ji paaiškina, kad būtent dėl pablogėjusios sveikatos būklės gydantys gydytojai, aprašydami ligos istoriją, vertindami esamą ir buvusį darbo poveikį bei kenksmingus veiksnius parengė siuntimą, prie jo pridėjo medicininius dokumentus, pagrindžiančius pareiškėjai diagnozuotą sunkesnį, nei buvo anksčiau, sveikatos funkcijų sutrikimą, ir siuntė į Tarnybą atlikti darbingumo lygio vertinimą. Pareiškėjai diagnozuoti dideli afektiniai sutrikimai, sunkios depresijos epizodas. Vertinant asmens psichikos būklę, jo psichologinę, socialinę ir darbinę veiklą pagal bendros veiklos vertinimo skalę (*GAF Scale*) nustatyta 40 balų (ryškus socialinės, darbinės veiklos sutrikimas). Gydančiųjų gydytojų siuntimas ir kiti pateikti medicininiai dokumentai, pareiškėjos nuomone, patvirtina, jog jos psichikos ir elgesio sutrikimai atitinka sunkaus afektinio sutrikimo požymius ir pareiškėjai turėjo būti nustatytas mažesnis procentinis darbingumo lygis. Sprendimas neatitinka pareiškėjos faktinės sveikatos būklės ir darbingumo lygio.

Patikslintame skunde pareiškėja dėsto, kad Agentūra turėjo atsižvelgti, kad jai (pareiškėjai) diagnozuoti sveikatos sutrikimai yra ilgalaikiai, kintantys tik į blogąją pusę, liga nėra remisijoje, neprognozuojama pasveikimo atžvilgiu ir profesinių, funkcinių veiksnių pasikeitimais teigiama linkme. Agentūra šiuo atveju turėjo išankstinį nusistatymą bei buvo suinteresuota pritarti Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimui, nes skundžiamas Sprendimas objektyviuoju aspektu kelia abejonių dėl Agentūros šališkumo. Pareiškėjos teigimu, Sprendimo turinys patvirtina, kad jis priimtas remiantis netinkamos redakcijos Kriterijų aprašu ir 2005-03-21 įsakymu patvirtinto bei iki 2023-12-31 galiojusios redakcijos Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) normomis. Asmens darbingumo lygio nustatymo vertinimas atliktas netinkamai įvertinus gydančiųjų gydytojų siuntimą ir pateiktus medicininius dokumentus,

netinkamai vertinant ESPBI IS esančius medicininius dokumentus, todėl Sprendimas yra nepagrįstas ir neteisėtas (b. l. 1–59).

Pareiškėjos atstovė Komisijos posėdžio metu palaikė patikslintą skundą ir prašė jį tenkinti. Pareiškėjos atstovė papildomai paaiškino, kad pareiškėja posėdyje nedalyvauja dėl blogos savijautos, nuo š. m. gegužės 10 d. turi siuntimą stacionariam gydymui. Pakartotinio darbingumo / dalyvumo lygio vertinimo negalima atsieti nuo asmens savijautos, sveikatos būklės. Pasak pareiškėjos atstovės, pareiškėja atsakovei pateikė visus gydytojo siuntimus, reikalingus dokumentus ir vertina, kad esant TLK-10-AM (duomenys neskelbtini) diagnozei pareiškėjai turėjo būti nustatytas mažesnis darbingumo / dalyvumo lygis. Atsakovės Sprendimas nepasirašytas. Atsakovė turi būti atsakinga ir jos Sprendimas neturi kelti abejonių dėl netikslumų.

Atsakovė Agentūra atsiliepimu prašo pareiškėjos skundą (Komisijos pastaba – patikslintą skundą) atmesti kaip nepagrįstą. Paaiškino, kad Tarnybos teritoriniame skyriuje, 2023-11-20 – 2023-12-18, buvo vertinamas pareiškėjos darbingumo lygis, kurio metu pareiškėjai nustatė 50 proc. darbingumo lygį dėl priežasties „ligos arba būklės“ nuo 2023-11-20 iki 2047-02-23, iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos (dėl techninės spausdinimo klaidos, ginčijamame Sprendime nurodytas klaidingai 70 proc. darbingumo lygis, kuris Sprendimui įtakos neturėjo). Pareiškėja kreipėsi į Agentūros direktorių dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo. Agentūros skyrius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymu (toliau – ANTAPI), veikdamas, be kita ko, pagal Agentūros nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005-12-30 įsakymu Nr. A1-340 „Dėl Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“, Sprendimų kontrolės skyriaus nuostatus (toliau – Skyriaus nuostatai), patvirtintus Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2023-09-21 įsakymu Nr. V-76 „Dėl Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skyrių nuostatų patvirtinimo“, išsamiai išnagrinėjęs asmens darbingumo lygio nustatymo byloje esančius medicininius dokumentus, 2024-02-07 priėmė Sprendimą palikti galioti nepakeistą Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 priimtą sprendimą.

Vadovaujantis Skyriaus nuostatų 5.2 papunkčiu, skyrius vykdydamas teritorinių skyrių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo patikrinimą, atlieka pakartotinį darbingumo lygio vertinimą, vadovaudamasis teritorinio skyriaus vertinimo metu galiojusiais teisės aktais. Pagal nuo 2024-01-01 pasikeitusią darbingumo lygio nustatymo tvarką Agentūros teritorinis skyrius priima sprendimą dėl asmens dalyvumo lygio. Pasikeitus asmens sveikatos būklei, ar pageidaujant, kad dalyvumo lygis būtų nustatytas nauja tvarka, asmuo turi

teisę kreiptis į gydantį gydytoją dėl naujo siuntimo į Agentūrą ir medicininių dokumentų parengimo, kurie turėtų būti pateikti Agentūros teritoriniam skyriui dėl pakartotinio dalyvumo lygio vertinimo.

Atsakovė nurodo, kad darbingumo lygis buvo vertinamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-21 įsakymu patvirtintu Kriterijų aprašu, jo 1 ir 2 priedais ir šiuo įsakymu patvirtintu Tvarkos aprašu (aktuali redakcija iki 2023-12-31). Vertinant pareiškėjos bazinį darbingumo lygį 2023 m. periodu, dėl diagnozės pagal TLK–10-AM kodą F33.3 buvo taikytas Kriterijų aprašo 1 priedo II skyriaus 23.4 papunktis (vertinamas 50 proc. bazinio darbingumo lygio verte), taikomas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, kai diagnozuoti dideli afektiniai sutrikimai (F31.1, F31.2, F31.4, F31.5, F31.6, F31.8, F32.2, F32.3, F33.2, F33.3, F33.1). Pastarasis kriterijus buvo taikytas dėl tos priežasties, kad pareiškėjai diagnozuotas sunkios depresijos epizodas. Vertinant asmens psichikos būklę, jo psichologinę, socialinę ir darbinę veiklą pagal bendro veiklos vertinimo skalę (angl. *GAF Scale – Global Assessment of Functioning Scale*) nustatyta 40 balų (ryškus socialinės, darbinės veiklos sutrikimas). Kartą per metus dėl paūmėjimo gydoma stacionare. Patvirtinta 2023-09-05 psichiatro, 2023-11-10 psichologo psichoterapeuto, psichiatro konsultacijų ir siuntimo į Tarnybą duomenimis.

Pareiškėjos darbingumo lygis vertinimo metu negalėjo būti įvertintas mažesnėmis procentinėmis išraiškomis, nes anksčiau minėti sveikatos funkciniai sutrikimai yra vertinami vadovaujantis Kriterijų aprašo 1 priedo punktais, kurie yra įvertinti konkrečiomis bazinio darbingumo lygio vertėmis ir kurios negali būti koreguojamos ar kitaip keičiamos. Tarnyba, nustatydamą darbingumo lygį, vertina ne atskiras ligas, užšifruotas tam tikrais TLK–10-AM kodais, ir nustato ne sveikatos, o darbingumo lygį, kuriam iš esmės įtaką daro ne diagnozuota liga ar asmens patirta trauma, o dėl jų kilę nustatyti funkciniai sutrikimai, dėl kurių masto ir yra nustatomas didesnis ar mažesnis darbingumo lygis.

Agentūra pažymi, jog pagal Tvarkos aprašo 8 punktą asmuo darbingumo lygiui nustatyti siunčiamas tik po to, kai yra išnaudotos visos galimos gydymo ir (ar) reabilitacijos priemonės ir išlieka organizmo funkcijų sutrikimų, t. y. asmenį gydantis gydytojas, nustatęs diagnozę ir atsižvelgęs į tai, kad po taikyto gydymo ir (ar) medicininės reabilitacijos išlieka organizmo funkcijų sutrikimų, kurie yra patvirtinti instrumentiniais, klinikiniais laboratoriniais ir (ar) kitais tyrimais, parengia ir įteikia asmeniui, be kita ko, asmens prašymą dėl siuntimo į Tarnybą, užpildytą siuntimą į Tarnybą, medicininių tyrimų išrašus, pavirtinančius ligos sunkumą ir diagnozę ir kt. Tarnyba, vertindama asmens darbingumo lygį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą.

Gydantis gydytojas atsakingas už siuntimo į Tarnybą informacijos teisingumą, o už pateiktas konsultacijas – jas surašę gydytojai specialistai.

Atsakovės teigimu, pareiškėja savo reikalavimą grindžia išimtinai subjektyviu teisės aktų ir medicininių dokumentų vertinimu, todėl argumentuodama tai, kad jai netinkamai nustatytas darbingumo lygis, nesiremia teisės normų nuostatomis, nepateikia įrodymų, pagrindžiančių šio reikalavimo teisėtumą ir pagrįstumą, todėl pareiškėjos argumentai, kad jai netinkamai buvo nustatytas 50 proc. darbingumo lygis nelaikytinas teisiškai reikšmingu.

Agentūra atsiliepimu prašo Komisijos užtikrinti visų prie bylos pridėtų dokumentų neviešinimą ir leisti su jais susipažinti tik proceso šalims ar jų teisėtiems atstovams, kadangi visa dokumentuose esanti informacija yra susijusi su pareiškėjos asmens duomenimis: sveikatos duomenys, asmens kodas, adresas, asmens dokumentų duomenys (b. l. 69–135).

Atsakovės atstovas Komisijos posėdyje nedalyvavo.

Trečiasis suinteresuotas asmuo atsiliepimo į pareiškėjos skundą nepateikė.

Patikslintas skundas tenkintinas.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėja Tarnybai pateikė 2023-11-16 Prašymą nustatyti negalią, šiame prašyme pažymėjo, jog prašo nustatyti darbingumo lygį (b. l. 73, 74).

Tarnybos darbuotoja, vertindama pareiškėjos darbingumo lygį, 2023-11-21 užpildė Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną (toliau – Klausimynas), jame nurodyta bendra balų suma – 19 (b. l. 85–94) (*Komisijos pastebėjimas – 25*).

Tarnybos teritorinis skyrius 2023-12-18 sudarė Darbingumo lygio vertinimo aktą (toliau – ir Vertinimo aktas) Nr. DL – 4377, kuriame nurodyta: atliekamas pakartotinis vertinimas; darbingumo lygis iki pakartotinio tikrinimo yra 50 proc.; pagrindinė diagnozė, TLK-10-AM kodas, (duomenys neskelbtini); Klausimynas pildytas (bendra balų suma – 19); Veiklos ir gebėjimo dalyvauti vertinimas – 23-67 balai – koeficientas 1; darbingumo lygis – 50 proc. ($DL = 50 * 1$), nustatytas pagal darbingumo lygio nustatymo kriterijų II. 23.4 (50%) punktą ir veiklos ir gebėjimo dalyvauti vertinimo 28.2.4 punkto koeficientą 1.0; galioja nuo 2023-11-20 iki 2047-02-23, iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos; netektas darbingumas penkiasdešimt proc. (50 %). Taip pat pastabose nurodyta, jog darbingumo lygis (DL) vertinamas pakartotinai, DL 50 proc. nustatytas iki senatvės pensijos sukakties dienos, nes asmens organizmo funkcijos sutrikimai nuolatinio pobūdžio (b. l. 95–103).

Tarnybos teritorinis skyrius, Vertinimo akto pagrindu, priėmė 2023-12-18 sprendimą, kuriame nurodė, jog, įvertinus Klausimyną, nustatyti 25 balai, kurie, vadovaujantis Kriterijų aprašo 10 punktu, prilyginti koeficientui 1.0; įvertinus medicininius bei asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus,

nustatytas 50 proc. darbingumo lygis, jo terminas – nuo 2023-11-20 iki 2047-02-23, iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos. Nustatyta darbingumo lygio priežastis pagal Tvarkos aprašo 27.1 ligos arba būklės punktą (b. l. 37–39, 107–109).

Pareiškėja Tarnybos direktoriui pateikė 2024-01-04 skundą dėl Tarnybos teritorinio skyriaus priimto 2023-12-18 sprendimo, kuriame, be kita ko, pažymėjo, jog dabartinis ligos kodas yra (duomenys neskelbtini), tuo tarpu 2023-12-18 vertinimo metu pagal Tarnybos (nuo 2024-01-01 Agentūros) teritorinio skyriaus turimus duomenis diagnozė yra (duomenys neskelbtini). Pareiškėja prašė peržiūrėti ir įvertinti visus pateiktus medicininius dokumentus (b. l. 47, 48, 111, 112). Prie skundo pridėjo medicininius dokumentus: VšĮ Alytaus poliklinikos Psichikos sveikatos centro 2023-11-15 išduotą siuntimą Nr. 2023-187843 į Tarnybą, kuriame nurodyta pagrindinė diagnozė – TLK-10-AM kodas, (duomenys neskelbtini), pasikartojantis depresinis sutrikimas, sunkios depresijos epizodas su psichozės simptomais ir siuntimo priedus – Psichologinio tyrimo išvadą (b. l. 49, 50, 56, 113, 114, 116) bei 2023-11-10 sudarytą Bendro veiklos vertinimo skalę (GAF), kurioje funkcionavimo sutrikimo vertinimas pažymėtas balais nuo 31 iki 40 (b. l. 51, 115); VšĮ Vilniaus miesto Psichikos sveikatos centro 2023-09-27 epikrizę Nr. P23/1421, kurioje pažymėta, jog pareiškėja Poūmės psichiatrijos skyriuje gydėsi 2023-08-14 – 2023-09-05, diagnozė – (duomenys neskelbtini) (b. l. 52–55, 117–120).

Tarnybos (nuo 2024-01-01 Agentūros) skyrius 2024-02-07 užpildė Vertinimo aktą Nr. DL-80, kuriame nurodyta: atliekamas pakartotinis vertinimas, darbingumo lygis iki pakartotinio tikrinimo yra 40 proc. (iš tikrųjų buvo 50 proc.); pagrindinė diagnozė, TLK-10-AM kodas, (duomenys neskelbtini) Pasikartojantis depresinis sutrikimas, sunkios depresijos epizodas su psichozės simptomais; Klausimynas pildytas (bendra balų suma – 19); Veiklos ir gebėjimo dalyvauti vertinimas – 23-67 balai – koeficientas 1; darbingumo lygis – 50 proc. ($DL = 50,00000 * I$), nustatytas pagal darbingumo lygio nustatymo kriterijų II 23.4 (50%), punktą ir veiklos ir gebėjimo dalyvauti vertinimo 28.2.4 punkto koeficientą 1.0; galioja nuo 2023-11-20 iki 2047-02-23, iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos; netektas darbingumas penkiasdešimt proc. (50 %). Pastabose nurodyta: „Paliktas galioti Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimas. Terminas nustatytas „iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos“, nes asmens būklė nekintanti. Klausimynas naujai nepildytas, nes teritoriniame skyriuje užpildytas pasirašytinai, Klausimyno įtakos koeficientas 1,0“ (b. l. 121–128).

Agentūra, išnagrinėjusi pareiškėjos 2024-01-04 skundą, atsakymą pareiškėjai pateikė 2024-02-23 raštu Nr. R-1480-(5.24) „Dėl pakartotinio vertinimo“ (toliau – 2024-02-23 raštas), kuriame nurodė, jog Agentūros skyrius atliko pakartotinį pareiškėjos darbingumo lygio vertinimą. Prie šio rašto pridėjo Sprendimą (b. l. 27–33, 129–135).

Sprendimu, kuriame nurodyta priėmimo data 2024-02-07 ir Nr. SS-523, nuspręsta palikti galioti Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimą. Taip pat nurodyta, kad pareiškėjos darbingumo lygis Tarnybos teritoriniame skyriuje buvo vertinamas 2023 m. lapkričio 20 d. – gruodžio 18 d. ir, vadovaujantis Kriterijų aprašu, jo 1 bei 2 priedais bei Tvarkos aprašu, pareiškėjai nustatė 70 proc. darbingumo lygį (atsakovės atsiliepimo duomenimis dėl techninės spausdinimo klaidos ginčijamame Sprendime nurodytas klaidingai 70 proc. darbingumo lygis (teisingas duomuo – 50 proc.), kuris Sprendimui įtakos neturėjo). Tarnybos (turėtų būti Agentūros) skyriuje Klausimynas pakartotinai pildytas nebuvo, kadangi įvertinus mediciniais dokumentais patvirtintus asmens funkcinis sutrikimus, nekilo abejonių dėl Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto klausimyno pagrįstumo. Pakartotinis pareiškėjos darbingumo lygio vertinimas atliktas remiantis byloje ir ESPBI IS esančių medicininių dokumentų duomenimis.

Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozės pagal TLK-10-AM kodą (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo 23.4 papunkčiu, kuris taikomas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, kai diagnozuoti didelio sutrikimo afektiniai sutrikimai ((duomenys neskelbtini)). Taikant minėtą papunktį nustatytas 50 proc. bazinis darbingumo lygis nes, remiantis turimais duomenimis, asmeniui diagnozuotas sunkios depresijos epizodas. Vertinant asmens psichikos būklę, jo psichologinę, socialinę ir darbinę veiklą pagal bendros veiklos vertinimo skalę (GAF) nustatyta 40 balų (ryškus socialinės, darbinės veiklos sutrikimas). Kartą per metus dėl paūmėjimo gydoma stacionare. Patvirtinta 2023-09-05 psichiatro, 2023-11-10 psichologo psichoterapeuto, psichiatro konsultacijų ir siuntimo į Tarnybą duomenimis.

Mažesnė bazinio darbingumo lygio procentinė vertė nenustatyta, nes mediciniais dokumentais dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, nepatvirtintas sunkaus sutrikimo afektinis sutrikimas. Vadovaujantis Kriterijų aprašo 5 bei 6 punktais (nesant kitų organizmo funkcinių sutrikimų, dėl kurių būtų nustatytas 70-80 proc., 50-65 proc., 30-45 proc. ar 0-25 proc. bazinis darbingumo lygis, darbingumo lygį mažinantis koeficientas netaikomas), pareiškėjai nustatytas 50 proc. bazinis darbingumo lygis.

Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto klausimyno balų suma yra 25. Vadovaujantis Kriterijų aprašo 10.3. papunkčiu, klausimyno balų suma 23-67 prilyginama koeficientui, kurį sudauginus nustatytas 50 proc. darbingumo lygis ($DL = 50 \text{ proc.} \times 1$). Darbingumo lygio priežastis „ligos arba būklės“ nustatyta pagal Tvarkos aprašo 27.1 papunktį. Pakartotinio darbingumo lygio vertinimo metu nustatyta, kad Tarnybos teritorinis skyrius tinkamai įvertino asmeniui diagnozuotus organizmo funkcinis sutrikimus, kurie patvirtinti siuntimo duomenimis ir kartu pateiktais dokumentais, teisingai taikė darbingumo lygio nustatymą reglamentuojančius teisės aktus ir priėmė pagrįstą sprendimą (b. l. 28–32, 130–134).

Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (iki 2023-12-31 galiojusi redakcija) (toliau – NSIĮ), Kriterijų aprašas, Tvarkos aprašas bei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – VAĮ). Pažymėtina, kad nuo 2024-01-01 pasikeitė teisės aktų, reglamentuojančių darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių nustatymą, nuostatos: NSIĮ Nr. I-2044 pakeitimo įstatymu (2022-12-20 Nr. XIV-1722) NSIĮ buvo pakeistas ANTAPĮ, įsigaliojęs nuo 2024-01-01. Taip pat nuo 2024-01-01 įsigaliojo Tvarkos aprašo nauja redakcija.

NSIĮ 2 straipsnio 5 dalyje nustatyta, jog darbingumo lygis – asmens pajėgumas įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją ar įgyti naują profesinę kompetenciją, arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Pagal ANTAPĮ 2 straipsnio 8 dalį dalyvumo lygis – atsižvelgiant į pilnamečio asmens negalią ir aplinkos veiksnius kompleksiskai įvertintos ir nustatytos asmens galimybės ir pajėgumas visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime.

NSIĮ 18 straipsnyje nustatyta, jog Tarnyba, be kita ko nustato darbingumo lygį (1 dalis); Tarnybos direktorius ar jo įgaliotas asmuo priima sprendimus dėl darbingumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino (2 dalies 2 punktas); netekto darbingumo procentų (2 dalies 6 punktas).

Pagal ANTAPĮ 15 straipsnio 1 dalies 6 punkto b) papunktį Agentūra ir (ar) jos struktūriniai padaliniai, dalyvaudami formuojant ir įgyvendinant asmens su negalia teisių apsaugos politiką, VAĮ nustatyta tvarka ir terminais priima sprendimus dėl asmens su negalia dalyvumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino, netekto dalyvumo procentų (100 procentų dalyvumo lygio ir asmeniui nustatyto dalyvumo lygio procentų skirtumo).

Kriterijų aprašo 3 punkte bei Tvarkos aprašo 2 punkte nustatyta, jog sprendimą dėl asmens darbingumo lygio nustatymo priima Tarnyba. Pagal Tvarkos aprašo 14.1 papunktį Tarnybos teritoriniai skyriai per 20 darbo dienų nuo visų reikalingų dokumentų gavimo Tarnyboje dienos priima sprendimą dėl asmens darbingumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino.

Asmeniui nesutinkant su Tarnybos teritorinio skyriaus priimtu sprendimu, Tarnyba atlieka pakartotinį darbingumo vertinimą (Tvarkos aprašo 35.3 papunktis).

Tvarkos aprašo naujoje redakcijoje reglamentuota, jog asmeniui nesutikus su Agentūros teritorinio skyriaus priimtu sprendimu, kai Agentūros direktoriaus įgaliotas valstybės tarnautojas priima sprendimą atlikti pakartotinį asmens dalyvumo lygio vertinimą, Agentūros direktoriaus įgaliotas valstybės tarnautojas atlieka pakartotinį dalyvumo lygio vertinimą Tvarkos aprašo naujos redakcijos III skyriuje nustatyta tvarka (57.1 papunktis); pakartotinis dalyvumo lygio vertinimas Tvarkos aprašo naujos redakcijos 57.1 papunktyje nurodytu atveju atliekamas remiantis tik tais dokumentais ir (ar) informacija, kuri Agentūrai buvo pateikta arba Agentūros turėjo būti surinkta priimant skundžiamą sprendimą (58 punktas); asmens

pakartotinis dalyvumo lygio vertinimas atliekamas ir sprendimas dėl asmens dalyvumo lygio nustatymo priimamas per 20 darbo dienų nuo visų vertinimui atlikti reikalingų dokumentų gavimo Agentūroje dienos arba kai pakartotinis dalyvumo lygis vertinamas vykdant Lietuvos administracinių ginčų komisijos sprendimą – per Lietuvos administracinių ginčų komisijos nustatytą terminą. Jeigu, pakartotinai įvertinus dalyvumo lygį, pakeičiamas anksčiau priimtas sprendimas dėl neįgalumo lygio, anksčiau priimtas sprendimas dėl neįgalumo lygio laikomas negaliojančiu (59 punktą).

Dėl Sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo

Dėl Sprendimo atitikties VAĮ 10 straipsnio 6 daliai

Pareiškėja ginčija Agentūros skyriaus Sprendimą, priimtą 2024-02-07. Pareiškėjai ir Komisijai su atsiliepimu pateiktame Sprendime nurodyta dokumento data 2024-02-07 ir Nr. SS-523, tačiau šis elektroniniu būdu sudarytas dokumentas nepasirašytas jį priėmusio asmens elektroniniu parašu.

Atsakovės atstovas paaiškino, jog Sprendimo (elektroninio dokumento) metaduomenys buvo suformuoti tik vedėjai pasirašius Agentūros skyriaus 2024-02-23 raštą, kuriuo pareiškėjai buvo siunčiamas Sprendimas (b. l. 136).

VAĮ 10 straipsnyje nustatyti reikalavimai, taikytini administracinius sprendimus priimančioms viešojo administravimo subjektams: administracinius sprendimus priimti turi teisę tik viešojo administravimo subjektai, turintys šio įstatymo nustatyta tvarka jiems suteiktus įgaliojimus (1 dalis); administraciniame sprendime turi būti nurodyta administracinio sprendimo data (5 dalies 2 punktą), administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris (5 dalies 3 punktą); administracinis sprendimas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno, valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatyta specialų statusą turinčio fizinio asmens arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens. Kai administracinis sprendimas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, sprendimo pasirašymui prilyginamas patvirtinimas (autorizavimas) valstybės informacinėje sistemoje (6 dalis).

Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 2 straipsnyje nustatyta, jog oficialusis dokumentas – valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės, valstybės įgalioto asmens sudarytas, patvirtintas ar gautas dokumentas, įtrauktas į apskaitą (16 dalis); oficialusis elektroninis dokumentas – Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatyta tvarka valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės, valstybės įgalioto asmens informacinių technologijų priemonėmis sudarytas, patvirtintas ar gautas elektroninis dokumentas, pasirašytas elektroniniu parašu ir įtrauktas į apskaitą (17 dalis).

Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011-07-04 įsakymu Nr. V-117 „Dėl Dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintose Dokumentų rengimo

taisyklėse (toliau – Taisyklės) reglamentuojama, jog dokumento struktūrą sudaro šie pagrindiniai elementai: tekstas arba vaizdas ir (ar) garsas, metaduomenys, autentiškumo ir vientisumo patvirtinimo duomenys (6 punktas); dokumento struktūros elementai, nurodyti šių taisyklių 6 punkte, yra privalomi ir dokumente užfiksuojami atsižvelgiant į pasirinktą ar nustatytą dokumento formą (7 punktas); vienas iš pagrindinių dokumentų metaduomenų yra dokumento data (10.3 papunktis), kuri laikoma dokumento registravimo data (13 punktas).

Taisyklių 17 punkte nustatyti šie dokumento autentiškumo ir (ar) vientisumo patvirtinimo būdai: 1) parašas (šiuo atveju dokumento turinyje nurodomos dokumentą pasirašančio (patvirtinančio) asmens pareigos, vardas ir pavardė ir pasirašoma); 2) elektroninis parašas (šiuo atveju nurodomas elektroninį parašą sukūrusio asmens pareigos, vardas ir pavardė. Jei ši informacija nėra nurodyta elektroninio parašo sertifikate, ji turi būti pateikta metaduomenyse); 3) elektroninis spaudas (šiuo atveju nurodomas elektroninį spaudą sukūrusio juridinio asmens pavadinimas. Jei ši informacija nėra nurodyta elektroninio spaudo sertifikate, ji turi būti pateikta metaduomenyse); 4) kitos dokumento turinio vientisumui užtikrinti naudojamos technologijos (elektroninės laiko žymos ar kt.).

Pagal Taisyklių 21.3 papunktį vienas iš šių taisyklių 17.1 ir 17.2 papunkčiuose nurodytų būdų pasirenkamas dokumento – individualaus administracinio akto autentiškumui ir vientisumui užtikrinti.

Pareiškėjai ir Komisijai pateiktas tik Agentūros skyriaus 2024-02-23 raštas (elektroninis dokumentas) su jo metaduomenimis ir, priešingai nei teigia atsakovės atstovas, su šiuo raštu nebuvo atskirai suformuoti Sprendimo metaduomenys (data, numeris bei jį pasirašiusio asmens elektroninis parašas). Taigi, Agentūros skyriaus 2024-02-23 raštu nebuvo pateiktas tinkamai, pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus sudarytas, patvirtintas bei elektroniniu parašu pasirašytas Sprendimas. Atsakovė nepateikė duomenų, patvirtinančių elektroninio dokumento Sprendimo pasirašymo ir jo užregistravimo faktą. Skundžiamo Sprendimo, kaip elektroninio dokumento autentiškumas ir (ar) vientisumas nėra patvirtintas šį sprendimą priėmusio asmens elektroniniu parašu, todėl laikytina, jog Sprendimas yra nepasirašytas, taip pat byloje nėra duomenų, patvirtinančių jog administracinis sprendimas buvo priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis.

Komisija pastebi, jog, vadovaujantis Taisyklių 39 punktu, atsakovė pareiškėjai galėjo paštu išsiųsti rašytinį (popierinį) Sprendimą, kuriame parašas išdėstomas pagal Taisyklių 17.1 papunkčio reikalavimus. Toks Sprendimas turėjo būti patvirtintas tikrumo žyma, kaip yra nustatyta Taisyklių 36 punkte, t. y., kai reikia patvirtinti kitai įstaigai ar asmeniui išduodamo dokumento kopijos, išrašo ar nuorašo tikrumą; žymą sudaro tikrumą patvirtinantys žodžiai („Kopija tikra“, „Nuorašas tikras“ ar kt.), įgaliojimus tvirtinti turinčio darbuotojo parašas, atitinkantis šių taisyklių 17.1 ar 17.2

papunkčių reikalavimus, bei data. Nagrinėjamu atveju atsakovė Komisijai nepateikė duomenų apie popierinio dokumento (Sprendimo) priėmimą (pasirašymą) bei jo pateikimą pareiškėjai.

Agentūros skyriaus Sprendimas nepasirašytas jį priėmusio viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens, neatitinka VAĮ 10 straipsnio 6 dalyje nustatyto reikalavimo, todėl šiuo aspektu yra neteisėtas.

Pažymėtina ir tai, kad pareiškėjos nurodyta aplinkybė, jog Agentūra laiku per 20 darbo dienų neišnagrinėjo pareiškėjos 2024-01-04 skundo ir neinformavo jos apie termino pratęsimą, kaip numatyta Tvarcos aprašo naujos redakcijos 59, 63 punktuose, ir tik su 2024-02-23 lydraščiu išsiuntė nepasirašytą Sprendimą, rodo tokius Agentūros veiksmus, kurie nedera su gero administravimo principu ir nurodytais VAĮ 10 straipsnio imperatyvais.

Dėl Sprendimo išsamumo

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) savo jurisprudencijoje ne kartą yra konstatavęs, kad individualus administracinis sprendimas turi būti pagrįstas nustatytais faktais ir teisės aktų normomis, t. y. turi būti nurodomi pagrindiniai faktai (juridinių faktų visetas), argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas; turi būti nustatytos ne pavienės faktinės aplinkybės, o būtinas ir pakankamas teisės normai taikyti (žr. 2008-06-12 nutartį administracinėje byloje Nr. A756-700/2008, 2009-04-02 nutartį administracinėje byloje Nr. A756-422/2009, 2017-04-04 nutartį administracinėje byloje Nr. eA-426-556/2017); viešojo administravimo subjektas, priėmęs negatyvias pasekmes sukeltantį sprendimą, turi pareigą jį pagrįsti tiek teisiniais, tiek faktiniais argumentais, t. y. nurodyti priežastis, lėmusias neigiamo sprendimo priėmimą (žr., pvz., 2013-04-22 nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-658/2013). Nekonkreiti teisinė situacija ir konkrečių teisės normų nesusiejimas su objektyviais duomenimis (faktais) pripažintinas esminiu trūkumu, tai ne tik paneigia asmens teisę žinoti teisei priešingos veikos ribas, riboja teises į teisminę gynybą, bet ir ginčui persikėlus į teismą atima galimybę pastarajam suprasti bei apsibrėžti bylos nagrinėjimo apimtį, o kartu visapusiškai bei objektyviai išnagrinėti ginčą (žr. pvz., 2012-09-25 nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-2359/2012).

Pagal VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje numatytus reikalavimus, keliamus administraciniam sprendimui, jame, be kita ko, turi būti nurodyti administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės bei administracinio sprendimo motyvai (5, 6 punktai). To paties įstatymo 3 straipsnio 5 punkte nustatytas „išsamumo“ principas, kuriuo turi vadovautis ir Agentūra, reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui

įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

Nagrinėjamu atveju pareiškėja patikslinto skundo 5, 8 punktuose kvestionuoja vykdytos procedūros metu tarpiniuose dokumentuose ir skundžiamame Sprendime nurodytų medicininių duomenų korektiškumą, kelia abejones dėl atsakovės galimai šališkumo ir siekio „pritarti Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimui“ (patikslinto skundo 10 punktas).

Palyginus Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-4377 (b. l. 95–103), kurio pagrindu buvo priimtas Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimas, ir Agentūros skyriaus 2024-02-07 Darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-80, kurio pagrindu buvo priimtas skundžiamas Sprendimas, turinį, Komisija pastebi šiuos skirtingai nurodytus duomenis skirtingais vertinimo laikotarpiais (pirmuoju atveju nuo 2023-11-20 iki 2023-12-18; antruoju atveju nuo 2024-01-10 iki 2024-02-07): 10 p. Darbingumo lygis iki pakartotinio tikrinimo, procentais (akte Nr. DL-4377 nurodyta 50 proc., o akte Nr. DL-80 nurodyta 40 proc.); 18 p. Pagrindinė diagnozė, TLK-10-AM kodas (akte Nr. DL-4377 nurodyta (duomenys neskelbtini), o akte Nr. DL-80 nurodyta F33.3 (duomenys neskelbtini). Skirtingos pagrindinės diagnozės nurodytos ir aktų 25 p.; 23 p. Specialistų, konsultantų išvados (abiejuose aktuose nurodyti skirtingi dokumentai); 24 p. Tarnybos teritorinis skyrius nevertino ligos istorijos duomenų, o Agentūros skyrius juos vertino; 25 p. skirtingai nurodytas Bendro veiklos vertinimo skalės duomuo (akte Nr. DL-4377 nurodyta 50 balų, o akte Nr. DL-80 nurodyta 40 balų).

Sudarant abu aktus (24.1 p.) buvo vertinta 2023-11-15 Siuntimo į NDNT duomenys (b. l. 75–78), o šiame siuntime nurodyta, kad: pareiškėja dėl psichikos ligos turi nustatytą darbingumo lygį 50 proc. nuo 2023-04-18 iki 2024-02-23 (siuntimo 1 punktas); Bendro veiklos vertinimo skalės duomuo 40 balų (siuntimo 4 punktas); Pagrindinės diagnozės TLK-10-AM kodas (duomenys neskelbtini), žodžiais – (duomenys neskelbtini) (siuntimo 7 punktas); siunčiama į Tarnybą dėl darbingumo lygio nustatymo; būklei pasikeitus (siuntimo 9 punktas).

Atsakovė atsiliepime nurodė, kad, atliekant pakartotinį asmens darbingumo / dalyvumo lygio vertinimą, taikė Kriterijų aprašo ir Tvarkos aprašo teisės normas, galiojusias iki 2023-12-31. Tuomet Kriterijų aprašo 1 priedo „Bazinio darbingumo lygio nustatymo kriterijai“ 23 punkte TLK–10-AM (duomenys neskelbtini) bpriskirta prie afektinių sutrikimų, nurodant pastabą, jog „Vertinama atsižvelgiant į simptomų sunkumą, dabartinio ligos epizodo trukmę, paūmėjimų skaičių per pastaruosius 1 metus, į tai, ar, taikant adekvatų gydymą, yra atsakas, ar pasiekta tik dalinė remisija (yra kliniškai reikšmingų liekamųjų simptomų), ar yra reikšmingų ilgalaikių vaistų sukeltamų šalutinių reiškinių, ar sutrikimas dvipolis, ar dažna ciklų kaita“. Atitinkamai, didelio afektinio sutrikimo atveju nurodyta 50 proc. bazinio darbingumo lygio vertė (Kriterijų aprašo 1 priedo 23.4 papunktis), o sunkaus

afektinio sutrikimo atveju – 30 proc. bazinio darbingumo lygio vertė (Kriterijų aprašo 1 priedo 23.5 papunktis).

Pareiškėja tiek patikslintame skunde, tiek ir jos atstovė posėdyje teigia, kad gydančiųjų gydytojų siuntimas ir kiti pateikti medicininiai dokumentai patvirtina, jog pareiškėjos psichikos ir elgesio sutrikimai atitinka sunkaus afektinio sutrikimo požymius ir pareiškėjai turėjo būti nustatytas mažesnis procentinis darbingumo lygis. Atsakovė šiuo aspektu tiek Sprendime, tiek atsiliepime yra nurodžiusi, kad, vertinant pareiškėjos bazinį darbingumo lygį dėl diagnozės pagal TLK–10-AM kodą (duomenys neskelbtini), buvo taikytas Kriterijų aprašo 1 priedo II skyriaus 23.4 papunktis (vertinamas 50 proc. bazinio darbingumo lygio verte), taikomas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, kai (duomenys neskelbtini). Pastarasis kriterijus buvo taikytas dėl tos priežasties, kad pareiškėjai diagnozuotas sunkios depresijos epizodas. Vertinant asmens psichikos būklę, jo psichologinę, socialinę ir darbinę veiklą pagal bendros veiklos vertinimo skalę (angl. *GAF Scale – Global Assessment of Functioning Scale*) nustatyta 40 balų (ryškus socialinės, darbinės veiklos sutrikimas). Kartą per metus dėl paūmėjimo gydoma stacionare. Patvirtinta 2023-09-05 psichiatro, 2023-11-10 psichologo psichoterapeuto, psichiatro konsultacijų ir siuntimo į Tarnybą duomenimis. Sprendimo duomenimis „Mažesnė bazinio darbingumo lygio procentinė vertė nenustatyta, nes medicininiais dokumentais dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, nepatvirtintas sunkaus sutrikimo afektinis sutrikimas. Vadovaujantis Kriterijų aprašo 5 bei 6 punktais (nesant kitų organizmo funkcinų sutrikimų, dėl kurių būtų nustatytas 70-80 proc., 50-65 proc., 30-45 proc. ar 0-25 proc. bazinis darbingumo lygis, darbingumo lygį mažinantis koeficientas netaikomas), (duomenys neskelbtini) nustatytas 50 proc. bazinis darbingumo lygis“. Atsakovė atsiliepime papildomai nurodė, kad pareiškėjos darbingumo lygis vertinimo metu negalėjo būti įvertintas mažesnėmis procentinėmis išraiškomis, nes anksčiau minėti sveikatos funkciniai sutrikimai buvo vertinami vadovaujantis Kriterijų aprašo 1 priedo punktais, kurie yra įvertinti konkrečiomis bazinio darbingumo lygio vertėmis ir kurios negali būti koreguojamos ar kitaip keičiamos. Tarnyba, nustatydamą darbingumo lygį, vertina ne atskiras ligas, užšifruotas tam tikrais TLK–10-AM kodais, ir nustato ne sveikatos, o darbingumo lygį, kuriam iš esmės įtaką daro ne diagnozuota liga ar asmens patirta trauma, o dėl jų kilę nustatyti funkciniai sutrikimai, dėl kurių masto ir yra nustatomas didesnis ar mažesnis darbingumo lygis. Agentūra pažymėjo, kad Tarnyba, vertindama asmens darbingumo lygį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais medicininiais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą. Gydantis gydytojas atsakingas už siuntimo į Tarnybą informacijos teisingumą, o už pateiktas konsultacijas – jas surašę gydytojais specialistais.

LVAT praktikoje ne kartą akcentuota, jog teismui (atitinkamai ir Komisijai) nesuteikta kompetencija pačiam nustatyti darbingumo lygį (žr.,

pvz., LVAT 2012 m. balandžio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146-1789/2012). Nagrinėdamas ginčą dėl darbingumo lygio nustatymo, teismas (taip pat ir Komisija) sprendžia išimtinai tik teisės klausimus. Teismui (ir Komisijai) nesuteikta kompetencija spręsti medicininius ir darbingumo lygio nustatymo (klasifikavimo) klausimus (žr., pvz., LVAT 2012 m. balandžio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146-328/2012, 2019 m. gruodžio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-847-602/2019). LVAT 2013 m. kovo 7 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A502-22/2013, apygardų administraciniams teismams imperatyviai nurodė, kad specialių mokslo žinių reikalaujantis medicinos srities klausimų sprendimas nepatenka į administracinio teismo kompetencijos ribas, todėl administracinis teismas iš esmės neprivalo pasisakyti, ar medicininių kriterijų vertinimą viešojo administravimo subjektas atliko pagal realią pareiškėjo sveikatos būklę. Įvertinant šiuos kriterijus teisės taikymo požiūriu jie gali būti paneigti ar jais gali būti suabejota tik tais atvejais, kai byloje būtų pateiktos kitos specialistų išvados, neatitinkančios jau nustatytų.

LVAT 2018 m. spalio 9 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-1068-602/2018 yra pasisakęs, kad atsakovė, priimanti sprendimą dėl asmens darbingumo lygio nustatymo remiantis sveikatos priežiūros įstaigos parengtais mediciniais dokumentais, neturi kompetencijos ir nesprendžia jokių klausimų susijusių su sveikatos priežiūros paslaugų teikimu (pvz., užtikrinant būtinąją medicinos pagalbą, pildant ir saugant pacientų ligos istorijas, ambulatorines korteles bei teikiant informaciją apie pacientą valstybės institucijoms ir kitoms įstaigoms Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka). Todėl sprendžiant klausimą dėl asmens darbingumo lygio nustatymo neturi ir negali turėti esminės reikšmės argumentai dėl asmens sveikatos būklės, jos pasikeitimų, asmeniui suteiktų gydymo paslaugų, nes darbingumo lygis nustatomas remiantis medicininiuose dokumentuose sveikatos priežiūros įstaigos nurodytais duomenimis, užfiksuotais siuntimo išdavimo metu. Atsakovė, remdamasi teisės aktais, galiojančiais konkrečiau darbingumo lygio nustatymo metu, vertina jai pateiktus asmens sveikatos priežiūros įstaigos dokumentus, kuriuose nurodyta asmens sveikatos būklė.

Šio ginčo atveju kitokių specialistų pagrįstų medicininių išvadų, nei buvo nustatytos atsakovės ir trečiojo suinteresuoto asmens, nagrinėjamoje byloje nėra. Tiek Tvarkos aprašo 38¹ punkte, tiek ir Aprašo naujos redakcijos 62 punkte numatyta, kad atliekant pakartotinį asmens darbingumo / dalyvumo lygio vertinimą, kompetentingas viešojo administravimo subjektas turi teisę pasitelkti ekspertus. Pareiškėja patikslintame skunde neargumentavo ir neįrodinėjo to, kad ginčo situacijoje buvo būtinas ekspertų kvietimas ir dalyvavimas atsakovei pakartotinai vertinant pareiškėjos darbingumo / dalyvumo lygį.

Visgi Komisija pastebi, kad Kriterijų aprašo 1 priedo 23 punkte suformuota vertinimo taisyklė („Vertinama atsižvelgiant į simptomų sunkumą, dabartinio ligos epizodo trukmę, paūmėjimų skaičių per

pastaruosius 1 metus, į tai, ar, taikant adekvatų gydymą, yra atsakas, ar pasiekta tik dalinė remisija (yra kliniškai reikšmingų liekamųjų simptomų), ar yra reikšmingų ilgalaikių vaistų sukeltamų šalutinių reiškinių, ar sutrikimas dvipolis, ar dažna ciklų kaita”) turinti padėti viešojo administravimo subjektui objektyviai priskirti konkretų atvejį prie atitinkamame jo 23.1-23.5 papunktyje nurodytos teisės normos taikymo, neturi griežtų ribų ir kriterijų, paliekanti daugiau diskrecijos administracinį sprendimą priimančiam subjektui. Nėra aiškiai nurodytos ribos, sąlygos, lemiančios atvejo priskyrimą prie būtent didelio afektinio sutrikimo, o ne prie sunkaus afektinio sutrikimo (Kriterijų aprašo 1 priedo 23.4, 23.5 papunktis, prie kurio atitinkamo priskyrimo nurodyta skirtinga bazinio darbingumo lygio vertė). Tokiu atveju administraciniame sprendime turi būti aiškiai ir išsamiai nurodytos priežastys bei faktai, ne tik lėmę didesnės bazinio darbingumo lygio vertės nustatymą (50 proc. (Kriterijų aprašo 1 priedo 23.4 papunktis), bet ir kodėl nustatant bazinį darbingumą dėl pasikartojančio depresinio sutrikimo, sunkios depresijos epizodo su psichozės simptomais nebuvo taikomas Kriterijų aprašo 1 priedo 23.5 papunktis (numatantis mažesnę bazinio darbingumo lygio vertę 30 proc.). Iš skundžiamo Sprendimo turinio nėra aišku ir informatyvu, kokiais konkrečiais duomenimis (dokumentais) grindžiamas sunkaus sutrikimo afektinio sutrikimo nepatvirtinimas, kai Kriterijų aprašo 4 punktas reglamentuoja imperatyvą, vertinant bazinį darbingumą, atsižvelgti į asmens sveikatos būklę (į visas jo darbingumui įtaką darančias ligas, traumas, patalogines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus), vien 2023-11-15 Siuntime į Tarnybą nurodytos pagrindinės diagnozės pagal TLK-10-AM kodą (duomenys neskelbtini) pavadinime žodžiais (duomenys neskelbtini) įvardytas ir pasikartojamumas, ir sunkios depresijos epizodas. Atsakovės Sprendimas šiuo aspektu nepakankamai motyvuotas ir tuo riboja pareiškėjos teises į gynybą, bei, realizavus šią teisę ginti galimai pažeistas teises, atima galimybę jai suprasti bei apsibrėžti ginčo nagrinėjimo apimtį, o tai pagal aukščiau nurodytą LVAT praktiką laikytina Sprendimo trūkumu, neatitiktimi VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punkto reikalavimams. Administracinio sprendimo motyvai pagal šias VAĮ nuostatas privalo būti nurodomi pačiame administraciniame sprendime, o ginčijamo sprendimo priėmimo motyvų nurodymas teismo (atitinkamai ir Komisijoje) proceso metu neturi būti vertinamas ir nedarą įtakos nemotyvuoto sprendimo teisėtumui (LVAT 2018-05-17 nutarties administracinėje byloje Nr. eA-778-525/2018 55 punktas).

Skundžiamame Sprendime atsakovė pažymėjo dėl Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno pildymo, t. y., kad jis pakartotinai pildytas nebuvo, kadangi įvertinus medicininius dokumentais patvirtintus funkcinius sutrikimus, nekilo abejonių dėl Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto Klausimyno pagrįstumo.

Pagal Kriterijų aprašo 3 punktą Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimynas yra vienas iš kriterijų, kuris vertinamas nustatant

asmens darbingumą. Tvarkos aprašo 12.6 papunktis („Šiame papunktyje nustatyta atveju Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas pildomas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindinamas susisiekus elektroninių ryšių priemonėmis“) nenumato išimčių, kuomet Klausimynas gali būti nepildomas. Priešingai, atsakovei jos pasirinkto ir taikyto reglamentavimo (Tvarkos aprašo iki 2023-12-31) teisės norma (12.6 p.) numatė pareigą nustatant darbingumo lygį, be kitų nustatytų kriterijų, vertinti ir pildyti Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyną visais pakartotinio darbingumo vertinimo atvejais ir su jo rezultatais supažindinti asmenį, kurio darbingumo lygis vertinamas. Atsakovė tiek Sprendime, tiek atsiliepime patvirtino, kad Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimynas pakartotinai pildytas nebuvo. Dar daugiau, atsakovė atsiliepime cituoja Vilniaus apygardos administracinio teismo 2021-02-15 sprendimą administracinėje byloje Nr. el2-703-872/2021, kurioje pirmosios instancijos teismas sutiko su toje byloje atsakovės pozicija, kad institucija nėra susaistyta ankstesnių vertinimų metu asmeniui nustatytų darbingumo procentų, kad asmens darbingumo lygis gali kisti priklausomai nuo jo sveikatos būklės atitinkamame laikotarpyje.

Tuomet atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjos teigimu (patikslinto skundo 7, 9 punktai, b. l. 24, 25) jos sveikatos sutrikimai kintantys tik į blogąją pusę; būtent dėl pablogėjusios sveikatos būklės gydantys gydytojai, aprašydami ligos istoriją, vertindami esamą ir buvusį darbo poveikį bei kenksmingus veiksnius parengė siuntimą, prie jo pridėjo medicininius dokumentus, pagrindžiančius pareiškėjai diagnozuotą sunkesnę, nei buvo anksčiau, sveikatos funkcijų sutrikimą, ir siuntė į Tarnybą atlikti darbingumo lygio vertinimą. 2023-11-15 siuntime į Tarnybą (b. l. 49, 50), kuriuo vadovavosi atsakovė sudarydama 2024-02-07 Darbingumo lygio vertinimo aktą Nr. DL-80 (24.1 p., b. l. 122), prie siuntimo priežasčių (9 p.) įvardyta ir būtent būklės pasikeitimas. Pareiškėja 2024-01-04 skunde atsakovei taip pat nurodo apie tai, kad jos sveikata negerėja. Pareiškėjos atstovė Komisijos posėdyje paaiškino, kad mano, jog darbingumo / dalyvumo lygis pareiškėjai turėtų būti nustatytas mažesnis, kai jos sveikatos būklė blogėja ir tai grindžiama patikslinto skundo 3 priedo duomenimis, kurie buvo pateikti ir Agentūrai kartu su pareiškėjos 2024-01-04 skundu. Iš aukščiau aptartų Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-4377 (b. l. 95–103), kurio pagrindu buvo priimtas Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimas, ir Agentūros skyriaus 2024-02-07 Darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-80, kurio pagrindu buvo priimtas skundžiamas Sprendimas, duomenų matyti, kad vertinimo laikotarpiu nuo 2023-11-20 iki 2023-12-18 ir pakartotinio vertinimo laikotarpiu nuo 2024-01-10 iki 2024-02-07 (laiko perspektyvoje tai vienas kitam artimi laikotarpiai) įvardyta kita pagrindinė diagnozė (vėlesniu vertinimo laikotarpiu ji sunkesnė (duomenys neskelbtini)), kitas Bendro veiklos vertinimo skalės duomuo (vėlesniu vertinimo laikotarpiu jis mažesnis). Pakartotinio asmens

darbingumo / dalyvumo vertinimo metu atsakovei iš naujo nepildžius Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno, liko neatsakyta (nepatikrinta), ar keitėsi (nesikeitė) asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti kriterijų vertinimas / individualios pagalbos poreikio vertinimas. Taip pat Komisija pastebi, kad Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto Klausimyno (b. l. 85–93) (kuriuo vadovavosi ir Agentūros skyrius) skirtinguose skyriuose pateikta prieštaringa informacija, nes savarankiškumas bendrai įvertintas 3 balais, nurodant, kad pareiškėja niekada neturi sunkumų valgydama (įvertinta 0 balų), naudodamasi tualetu (įvertinta 0 balų), 1 balu įvertinta prausimasis ir maudymasis, rengimasis, rūpinimasis savo sveikata, tačiau prie kasdienės veiklos nurodyta, kad kasdienė veikla bendrai įvertinta 4 balais, pareiškėja turi sunkumų, vykdydama kasdienę veiklą – ruošiant maistą (įvertinta 2 balais), atliekant namų ruošos darbus (įvertinta 2 balais). Dėl to galėjo būti pažeistos procedūros, susijusios su objektyviu ir nuodugniu visų reikšmingų aplinkybių įvertinimu.

Kriterijų aprašo 43.3 papunktyje, be kita ko, numatyta asmens teisė būti supažindintam su Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti pildant klausimyną, o 47 punkte (Tvarcos aprašo naujos redakcijos 70 punkte), be kita ko, nustatyta, kad „už asmens supažindinimą su darbingumo (nuo 2024 m. dalyvumo) lygio nustatymo procedūra, Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno (nuo 2024 m. Individualios pagalbos poreikio klausimyną) pildymo tvarka ir už asmens darbingumo lygio vertinimo teisingumą ir pagrįstumą atsako Tarnybos (nuo 2024 m. Agentūros) darbuotojai, atlikę darbingumo lygio vertinimą. Šiuo atveju Komisija taip pat pastebi, kad Agentūrai nepildžius minėto klausimyno, o tik jos teritoriniame skyriuje 2023-11-21 pildžius Klausimyną, jo turinyje nurodyta darbuotoja, atlikusi vertinimą ir užpildžiusi Klausimyną, vyriausioji specialistė K. S., tačiau ji (kaip ir patarėja R. B.), nors ir nurodyta teritorinio skyriaus sudarytame 2023-12-18 Darbingumo lygio vertinimo akte Nr. DL-4377, kaip vertinimą atlikusi, tačiau šio akto nepasirašė (b. l. 95, 102, 103). Tai kelia abejones, kad Klausimynas buvo pildytas net ne paties vertintojo.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą ir atsakovės atliekamo pakartotinio darbingumo / dalyvumo vertinimo metu iš naujo nepildžius Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno, Komisijos vertinimu, pakartotinis darbingumo / dalyvumo vertinimas nebuvo visapusiškai atliktas ir toks skundžiamo Sprendimo motyvas dėl tariamai teisėto Klausimyno nepildymo neatitiko nurodyto Agentūros pasirinkto taikyti ir taikyto reglamentavimo reikalavimų, o kartu ir VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktuose nurodytų administraciniam sprendimui keliamų imperatyvų. LVAT 2018-05-17 nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-778-525/2018 (16, 56 punktai) sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad tuometinė Tarnyba turėjo pareigą pasiūlyti pareiškėjui iš naujo (pakartotinio darbingumo lygio vertinimo metu) užpildyti Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyną, nes tai yra sudėtinė darbingumo lygio nustatyto procedūros dalis.

Nagrinėjamo ginčo atveju Komisijai nėra pagrindo konstatuoti, kad skundžiamas Sprendimas priimtas laikantis pagrindinių procedūrų ir taisyklių, užtikrinančių objektyvų visų aplinkybių ištyrimą ir įvertinimą. Pažymėtina ir tai, kad nuo 2024-01-01 įsigaliojus Tvarkos aprašo naujai redakcijai, nustatyta ir kita (nauja) dokumento forma – Individualios pagalbos poreikio klausimynas, kuris pareiškėjos atžvilgiu nebuvo pildytas.

Dėl teisinio reglamentavimo

Pareiškėja skunde Komisijai vertina, kad Agentūra, nagrinėdama jos 2024-01-04 skundą „Dėl Tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“ ir atlikdama pakartotinį pareiškėjos darbingumo / dalyvumo lygio vertinimą, turėjo vadovautis Tvarkos aprašo nauja redakcija, galiojančia nuo 2024-01-01, tačiau neteisėtai bei nepagrįstai vadovavosi iki 2023-12-31 galiojusiomis Kriterijų aprašo ir Tvarkos aprašo redakcijomis.

Skundžiamame Sprendime pati Agentūra pabrėžė, kad nuo 2024-01-01 pasikeitė darbingumo lygio nustatymo tvarka. Nurodė, kad, vadovaujantis Skyriaus nuostatų 5.2 papunkčiu, skyrius vykdydamas teritorinių skyrių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo patikrinimą, atlieka pakartotinį darbingumo lygio vertinimą, vadovaudamasis teritorinio skyriaus vertinimo metu galiojusiais teisės aktais.

Kaip aukščiau jau minėta, 2022-12-20 Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1722 (*toliau – Pakeitimo įstatymas*) buvo nuspręsta pakeisti Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą ir jį išdėstyti nauja redakcija, kartu pakeičiant jo pavadinimą (Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas). Pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, jog šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 3 dalį, įsigalioja 2024-01-01. Pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad jeigu asmenims, kuriems *iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis ir (ar) specialieji poreikiai, kiti įstatymai nustato palankesnę teisinę reguliavimą, taikomi kiti (palankesni) įstatymai*. Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis, nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis galioja iki nustatyto termino pabaigos (2 straipsnio 3 dalis).

Pažymėtina, kad dar Pakeitimo įstatymo (iki jo priėmimo) teisėkūros procedūrų vykdymo metu, derinant teisės akto projektą, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija savo išvadoje (Teisės aktų informacinėje sistemoje reg. 2022-06-20 Nr. 22-8148) akcentavo poreikį užtikrinti, kad „*keičiamas įstatymas neblogintų asmens padėties*“. VAĮ 3 straipsnio 1, 4 punktuose įtvirtinti viešojo administravimo principai „atsakomybės už priimtus sprendimus“, „įstatymo viršenybės“, kuriais savo veikloje vadovaujasi ir Agentūra. „Atsakomybės už priimtus sprendimus“ principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti

atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius. „Įstatymo viršenybės“ principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais.

Pagal teisėje galiojančią bendrąją principą teisiniams santykiams taikomi tie įstatymai, kurie galioja tų santykių atsiradimo, pasikeitimo ar pasibaigimo momentu. Šis principas reiškia ne tik tai, kad įstatymai negali būti taikomi teisiniams santykiams, atsiradusiems iki šių įstatymų įsigaliojimo, t. y. įstatymas negalioja atgal (*lex retro non agit*), bet ir tai, kad netekę galios įstatymai negali būti taikomi teisiniams santykiams, atsiradusiems pasibaigus šių galiojimui (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-192/2008). Teisės aktų negaliojimo į praeitį (*lex retro non agit*) principas yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje, pagal kurią galioja tik paskelbti įstatymai. Ši nuostata aiškintina, kaip apimanti ne tik įstatymo galią turinčius, bet ir kitus teisės aktus (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – KT) 2003-10-29 nutarimas). Įstatymai negalioja ir negali būti taikomi, jei jie nėra oficialiai paskelbti (KT 2007-06-27, 2001-01-11 nutarimai). *Lex retro non agit* principas reiškia, kad teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų grįžtamoji galia neleidžiama, nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*) (KT 2014-12-19 nutarimas). Kiekvienu konkrečiu atveju teismas vertina teisės galiojimo laike klausimą, atsižvelgdamas į individualias aplinkybes ir minėtus teisės galiojimo laike principus, be kita ko, palankesnio įstatymo galiojimą į praeitį, teisėtų lūkesčių apsaugos principą ir kt. (pvz., LVAT 2017-12-15 nutartis administracinėje byloje Nr. el-17-261/2017).

Nagrinėjamu atveju 2023-11-15 siuntimo į Tarnybą (b. l. 75) duomenimis pareiškėja dėl psichikos ligos turėjo nustatytą darbingumo lygį – 50 proc. nuo 2023-04-18 iki 2047-02-23. Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimu pareiškėjai nustatytas 50 proc. darbingumo lygis nuo 2023-11-20 iki 2047-02-23, iki senatvės pensijos amžiaus. Atsakovė skundžiamu Sprendimu paliko galioti šį 2023-12-18 sprendimą. Nors pareiškėja kreipėsi į Tarnybą su 2023-11-16 Prašymu nustatyti negalią, prašydama nustatyti darbingumo lygį, tačiau akivaizdu, kad ji siekė, jog darbingumo (dalyvumo) lygis būtų nustatytas perspektyviai, įskaitant ir kuris galios 2024 m. Pagal nuo 2024-01-01 įsigaliojusį teisinį reguliavimą, asmenims nustatomas ne darbingumo, bet dalyvumo lygis. Tiek iš Tarnybos teritorinio skyriaus 2023-12-18 sprendimo, tiek iš skundžiamo Agentūros Sprendimo matyti, kad pareiškėjos darbingumo lygis buvo vertinamas vadovaujantis teisiniu reguliavimu, galiojusiui iki 2023-12-31, nors iš esmės

jau buvo aiškus (paskelbtas viešai) būsimas teisinis reguliavimas, kuris netgi galiojo pareiškėjos 2024-01-04 skundo Agentūros skyriui pateikimo metu. Be to, atsakovės Sprendimas buvo priimtas jau įsigaliojus naujam teisiniam reglamentavimui, 2024-02-07 užpildyto Darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-80 pagrindu, kuriame (jo 7, 8 p.) nurodyta, jog pareiškėjos sveikatos būklė vertinta laikotarpiu nuo 2024-01-10 iki 2024-02-07 (b. l. 121), t. y. taip pat jau galiojant Tvarkos aprašo naujai redakcijai.

Įgyvendinamuoju teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl įgyvendinamuoju teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė įgyvendinamųjų teisės aktų atžvilgiu (KT 2002 m. rugpjūčio 21 d. nutarimas). Įgyvendinamieji teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Lietuvos Respublikos Konstitucijai, jie turi būti priimami remiantis įstatymais, nes įgyvendinamasis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas nepriklausomai nuo to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (KT 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas). Agentūrai atsiliepime nurodžius, kad, taikydamas Skyriaus nuostatų 5.2 papunktį (*Komisijos pastebėjimas – šioje nuostatoje numatytas vienas iš svarbiausių Agentūros skyriaus uždavinių pagal kompetenciją nagrinėti asmenų skundus dėl Agentūros teritorinių skyrių priimtų ANTAPĮ 15 str. 1 d. 6 p. nurodytų sprendimų priėmimo klausimais jų teisėtumo ir pagrįstumo*), Agentūros skyrius (Sprendimų kontrolės skyrius) vadovavosi teritorinio skyriaus vertinimo metu galiojusiais teisės aktais, pažymėtina, kad viešojo administravimo subjekto priimti norminiai vidaus teisės aktai (Skyriaus nuostatai) negali būti priešingi teisei, juos taikydamas subjektas negali pakeisti imperatyvių įstatymų normų, įskaitant ir Pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies.

Visos šios nustatytos aplinkybės, Komisijos vertinimu, lemia situaciją, kai Agentūra, nagrinėdama 2024-01-04 skundą, atsižvelgdama į Pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies nuostatą dėl palankesnio teisinio reguliavimo taikymo, taip pat į aukščiau paminėtą teismų praktiką, turėjo, pirmiausia, įvertinti, kuris teisinis reglamentavimas pareiškėjos atveju jai yra palankesnis. Iš skundžiamo Sprendimo turinio akivaizdu, kad jame nėra įvertintas teisės aktų taikymas šiuo aspektu. Tai taip pat yra pareiškėjos darbingumo / dalyvumo lygio vertinimo pažeidimas, kuris reiškia, kad Agentūros sprendimas ir šiuo aspektu yra neteisėtas iš esmės, kadangi juo nebuvo įvertintos visos reikšmingos administraciniam sprendimui priimti aplinkybės (taikytinas administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės). Nors Agentūra Sprendime pažymėjo, jog pageidaujant, kad dalyvumo lygis pareiškėjai būtų nustatytas nauja tvarka, ji turi teisę kreiptis į gydantį gydytoją dėl naujo siuntimo į Agentūrą ir medicininių dokumentų parengimo, kurie turėtų būti pateikti Agentūros teritoriniam skyriui, toks siūlymas pareiškėjai,

kai jos skundas pateiktas ir pakartotinio vertinimo atlikimo procedūros poreikis egzistavo (netgi pareiškėjos sveikatos būklė vertinta laikotarpiu nuo 2024-01-10 iki 2024-02-07 – Darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-80 duomenys) jau galiojant pakeistam reglamentavimui – Tvarkos aprašo naujai redakcijai, prieštarauja gero administravimo principui bei paneigia, be kita ko, ir Agentūrai nustatytą pareigą taikyti palankesnę teisinį reglamentavimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Agentūros sprendimas naikintinas, o Agentūra įpareigojama pakartotinai įvertinti pareiškėjos darbingumo / dalyvumo lygį bei priimti naują pareiškėjai palankesnių teisės aktų reikalavimus atitinkantį administracinį sprendimą.

Dėl bylos medžiagos pripažinimo nevieša

Europos Parlamento ir Tarybos 2016 m. balandžio 27 d. reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų duomenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 4 straipsnio 15 dalyje nustatyta, kad sveikatos duomenys – asmens duomenys, susiję su fizine ar psichine fizinio asmens sveikata, įskaitant duomenis apie sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, atskleidžiantys informaciją apie to fizinio asmens sveikatos būklę. Šio administracinio ginčo byloje pateikta informacija, susijusi su pareiškėjos sveikatos būkle.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnio 1 dalyje ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 16 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą. Privataus gyvenimo apsaugą laiduoja Lietuvos Respublikos Konstitucija, kurios 22 straipsnis, be kita ko, įtvirtina, jog žmogaus privatus gyvenimas neliečiamas. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.23 straipsnio 1 ir 2 dalių reikalavimus fizinio asmens privatus gyvenimas neliečiamas; informacija apie asmens privatų gyvenimą gali būti skelbiama tik jo sutikimu; duomenų apie asmens sveikatos būklę paskelbimas pažeidžiant įstatymų nustatytą tvarką laikomas privataus gyvenimo pažeidimu.

Komisijos veiklą reglamentuojantys teisės aktai nenumato jai teisės pripažinti nagrinėjamos bylos medžiagos (jos dalies) nevieša. Pagal įstatymo analogiją vadovaujamosi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą byloje arba nutartį nutraukti bylą ar skundą (prašymą, pareiškimą) palikti nenagrinėtą arba gavęs prašymą susipažinti su bylos medžiaga, teismas turi teisę proceso dalyvių prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, taip pat jeigu yra rimtas pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, tarnybos, profesinė ar komercinė paslaptis. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2017-03-01 nutartyje administracinėje byloje Nr.

eAS-122-146/2017 akcentavo, kad per Administracinių bylų teisenos įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje (*Komisijos pastebėjimas – dabar Administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje*) nustatytą teisinį reguliavimą yra sukurtas teisinis mechanizmas kaip apsaugoti konfidencialius duomenis apie asmens sveikatą konkrečioje administracinėje byloje, t. y. kaip apsaugoti į konkrečią administracinę bylą pateiktus konfidencialius duomenis apie asmens sveikatą, kurie yra atitinkamame medicininių dokumentų komplekte, kuris buvo pateiktas į bylą kaip įrodymas, susijęs su atitinkamo administracinio ginčo dalyku.

Komisija, įvertinusi aukščiau išdėstytą ir tai, kad didžiąją bylos medžiagos dalį sudaro specialiųjų kategorijų asmens duomenys, susiję su pareiškėjos sveikata, siekiant apsaugoti informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, Komisijos iniciatyva o taip pat ir, esant atsakovo procesiniam prašymui (b. l. 69, 70), visa šios bylos medžiaga pripažintina nevieša, neteikiant jos susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, pagal įstatymo analogiją Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

panaikinti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2024-02-07 sprendimą Nr. SS-523 „Dėl (duomenys neskelbtini) darbingumo lygio“ ir įpareigoti atsakovę Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos per 20 darbo dienų priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį administracinį sprendimą dėl pareiškėjos (duomenys neskelbtini) 2024-01-04 skundo „Dėl tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimas per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Inga Lipnickienė

Komisijos nariai

Edvardas Jucius

Inga Morkvėnienė

